

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра початкової і професійної освіти

Ушмарова В. В., Зозуля К. В.

*Силабус з курсу «Теорія та методика виховання»
для традиційного, змішаного та дистанційного навчання*

Харків – 2021

УДК 37.013

Укладачі: Ушмарова В. В., Зозуля К. В.

Рецензенти:

Боярська-Хоменко А. В. – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Соболєва С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки Харківського національного університету повітряних сил імені Івана Кожедуба.

Силабус з курсу «Теорія та методика виховання» для традиційного, змішаного та дистанційного навчання: посібник / за ред. докт. пед. наук, проф. В. Ушмарової. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. – 54 с.

Посібник розроблений для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта та містить повну інформацію для здобувачів щодо опанування курсу «Теорія та методика виховання» з урахуванням особливостей традиційного, змішаного та дистанційного навчання. У силабусі визначено очікування і відповідальність здобувачів і викладачів. Силабус створений із дотриманням принципів зворотного дизайну планування курсу та learning-centered.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 7 від 11.11.2021 року

Видано за рахунок укладачів

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2021
©Ушмарова В.В., 2021

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Загальні положення.....	5
2. Інформація про викладача початкової дисципліни.....	5
3. Політика навчальної дисципліни.....	6
4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни.....	6
5. Характеристика навчальної дисципліни.....	7
6. Зміст навчальної дисципліни.....	11
6.1. Розподіл годин/тем за видами занять.....	11
6.2. Тематичний план лекцій.....	12
6.3. Тематичний план семінарських та практичних занять.....	13
7. Контроль і оцінка результатів навчання.....	18
7.1. Види контролю.....	19
7.2. Форми контролю.....	19
7.3. Критерії оцінювання знань здобувачів.....	19
8. Самостійна робота.....	20
9. Рекомендована література.....	23
10. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни.....	24
11. Додатки.....	25

Передмова

Силабус з курсу «Теорія та методика виховання» для традиційного, змішаного та дистанційного навчання розроблений для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта. Силабус містить інформацію про викладачів, політику, пререквізити та постреквізити навчальної дисципліни. У силабусі визначено призначення, мету і завдання курсу, компетентності та очікувані результати навчання, відповідні їм методи навчання та методи оцінювання з курсу «Теорія та методика виховання».

Здобувачам надається інформація щодо розподілу навчальних годин за видами занять представлено тематичний план лекцій, форму проведення лекції та завдання для студентів до лекції. Тематичний план семінарських і практичних занять містить інформацію щодо теми заняття, кількості годин, форми проведення та перелік завдань для студентів до кожного заняття.

Здобувачі можуть на початку вивчення курсу ознайомитися із розподілом рейтингових балів за видами контролю, критеріями оцінювання, рейтинг-планом дисципліни, видами та формам оцінювання, шкалою відповідності оцінок.

До кожної теми курсу сформульовано завдання для самостійної роботи студентів, форму виконання завдання, критерії його оцінювання, а також наведено інформацію щодо періодичності, місця та часу консультацій викладачів для студентів. У силабусі представлено перелік запитань до іспиту, рекомендована базова і допоміжна література, наведена інформація щодо матеріально-технічного забезпечення навчальної дисципліни.

Силабус стане у нагоді здобувачам, які зможуть ним користуватися впродовж всього курсу. Він добре структурований, урахує особливості різних форм навчання – традиційного, змішаного та дистанційного, містить повну інформацію для здобувачів щодо курсу «Теорія та методика виховання», що допоможе орієнтуватися студентам у процесі опанування навчальною дисципліною.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Силабус розроблений на підставі навчальної програми «Теорія та методика виховання», затвердженої на засіданні Вченої ради ХНПУ імені Г. С. Сковороди, протокол від «30» серпня 2016 року № 6.

Шифр і назва спеціальності	013 Початкова освіта
Назва освітньої програми	Початкова освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Цикл дисципліни	цикл професійної підготовки
Шифр за навчальним планом	

курс 1
семестр вивчення 2
загальна кількість годин 90
кредитів 3
з них аудиторних 36
позааудиторних 54

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ НАЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПІБ викладача	Ушмарова Вікторія Володимирівна
Кафедра	початкової і професійної освіти
Посада	Професор
Науковий ступінь	доктор педагогічних наук
Вчене звання	Доцент
Наукові інтереси	початкова освіта, вища освіта, професійна підготовка учителів початкових класів, педагогіка обдарованості
Навчальний корпус	корпус В
Адреса	м. Харків, вул. Валентинівська, 2
№ кабінету	204 в
Контактна інформація: e-mail:	victoria.uschmarova@hnpu.edu.ua

ПІБ викладача	Зозуля Катерина Володимирівна
Кафедра	початкової і професійної освіти
Посада	викладач
Науковий ступінь	кандидат педагогічних наук
Вчене звання	
Наукові інтереси	навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку, початкова освіта, позашкільна освіта
Навчальний корпус	корпус А
Адреса	м. Харків, вул. Валентинівська, 2
№ кабінету	229 а
Контактна інформація: e-mail:	katya_zozulya@hnpu.edu.ua

3. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- стиль взаємин викладача зі студентами – демократичний,
- відповідальність за власне навчання несе студент,
- обов'язкове відвідування аудиторних занять,
- не запізнюватися на заняття,
- брати активну участь в обговоренні тем семінарських і практичних занять,
- попередня підготовка до лекційних і семінарсько-практичних занять,
- своєчасне якісне виконання завдань для самостійної роботи та їх надання викладачам,
- обов'язкова участь в модульному і підсумковому контролях,
- відпрацювання пропущених занять можливе лише за наявності поважної причини,
- поважати однокурсників та викладача,
- вимикати мобільні телефони під час аудиторних занять.

Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 за всіма курсами протягом кожного семестру й не менш 60 з основних курсів. Якщо накопичувальний бал нижче 60 балів, здобувач вважається таким, що не виконав навчальний план і може бути відрахований відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди (у новій редакції)».

4. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пререквізити (Prerequisites) – дисципліни, що містять компетентності, знання, уміння і навички, необхідні для засвоєння навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання»: «Основи педагогіки», «Основи наукових досліджень», «Вступ до спеціальності».

Постреквізити (Postrequisites) – дисципліни, для вивчення яких потрібні компетентності, знання, уміння і навички, здобуті після закінчення вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання»: «Дидактика», «Педагогічна майстерність», «Організація управління у початковій школі», «Історія педагогіки та порівняльна педагогіка», «Педагогічні технології початкової школи», педагогічні практики у закладах загальної середньої освіти, курсова робота з педагогіки, кваліфікаційні іспити та ін.

5. ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Призначення навчальної дисципліни.

Основне призначення навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання» полягає в опануванні майбутніми учителями початкових класів теоретичними і методичними основами виховання молодших школярів у закладах загальної середньої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у студентів знань про процес виховання особистості, закономірності, принципи процесу виховання, опанування знаннями про форми, методи, засоби виховання, оволодіння навичками аналізу виховних і проблемних педагогічних ситуацій у сім'ї, колективі, розвиток практичних умінь, що забезпечують творчість та ініціативу в різних видах діяльності.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

1. Забезпечити оволодіння майбутніми учителями початкової школи основними категоріями цілеспрямованого виховного впливу на формування особистості молодшого школяра, методикою організації учнівського колективу, основними методами, формами, засобами виховання у сучасній школі, особливостями виховання учнів початкових класів через зміст навчальних предметів;

2. Забезпечити оволодіння майбутніми учителями початкової школи знаннями щодо формування наукової світоглядної і громадянської позиції школярів, їх суспільної активності, формами активного залучення до виховного процесу сім'ї, громадськості, опанування студентів новими технологіями виховання;

3. Забезпечити формування умінь і навичок виховання ціннісних ставлень молодших школярів в умовах сучасної освітньої парадигми у контексті Концепції «Нова українська школа».

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

(Назва дисципліни)

Сформовані компетентності	Результати навчання за дисципліною	Методи оцінювання	Методи навчання
ЗК 1. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й	ПРН 1. Володіти законодавчою базою щодо завдань, цілей, принципів, засад функціонування початкової освіти в Україні.	усний, письмовий, тестовий, самоконтроль, самооцінка	лекція; ділова гра; рольова гра; моделювання педагогічних ситуацій; розв'язання педагогічних задач, написання

виховання учнів; чинним нормативним забезпеченням початкової, позакласної та позашкільної освіти тощо.			рефератів, міні-есе
ЗК 2. Здатність до пошуку, критичного аналізу й оброблення, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.	ПРН 3. Знати сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби початкової освіти; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу; методи діагностики та корекції психофізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку.	усний, письмовий, тестовий, само-контроль, самооцінка	інтерактивні методи; письмові самостійні роботи; навчальна дискусія; портфоліо; групові / колективні (робота в міні-групах, в парах, веб-квести)
ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми, зокрема в процесі професійно-педагогічної діяльності педагога. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.	ПРН 4. Уміти аналізувати і застосовувати сучасні підходи до навчання, розвитку, виховання й соціалізації молодших школярів, що визначені Державним стандартом початкової освіти, Концепцією «Нова українська школа».	усний, письмовий, тестовий, само-контроль, самооцінка	робота навчально-методичною літературою та іншими джерелами навчальної інформації, творів-роздумів, підготовка презентацій
ЗК 5. Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, зокрема учнів; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що	ПРН 6. Уміти планувати роботу вчителя, розробляти календарне планування динаміки розгортання змісту освітніх галузей, план виховної роботи, планувати професійний саморозвиток учителя, використовувати в освітньому процесі теоретичні засади освітніх галузей, визначених Державним	усний, письмовий, тестовий, само-контроль, самооцінка	лекція; ділова гра; рольова гра; моделювання педагогічних ситуацій; розв'язання педагогічних задач, написання рефератів, міні-есе

відповідають чинному законодавству України.	стандартом початкової освіти.		
ЗК 6. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики.	ПРН 7. Уміти організовувати освітній процес як цілісну систему формування особистості дитини молодшого шкільного віку у взаємозв'язку всіх його компонентів (мети і завдань, чинників впливу, закономірностей і принципів, методів, прийомів, засобів, форм навчання і виховання, діагностики й корекції результатів).	усний, письмовий, тестовий, самоконтроль, самооцінка	інтерактивні методи; письмові самостійні роботи; навчальна дискусія; портфоліо; групові / колективні (робота в міні-групах, в парах, веб-квести)
ЗК 7. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя.	ПРН 11. Реалізувати педагогіку партнерства між усіма учасниками освітнього процесу – у спільній діяльності вчителя й учнів, учителя і батьків.	усний, письмовий, тестовий, самоконтроль, самооцінка	робота навчально-методичною літературою та іншими джерелами навчальної інформації, творів-роздумів, підготовка презентацій
ЗК 8. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного розв'язання педагогічних конфліктів. Здатність	ПРН 12. Демонструвати знання типів дитячих колективів, різних форм позаурочної виховної роботи, сутності виховання дитини в сім'ї та обирати оптимальні способи згуртування колективу, розробляти	усний, письмовий, тестовий, самоконтроль, самооцінка	лекція; ділова гра; рольова гра; моделювання педагогічних ситуацій; розв'язання педагогічних задач, написання рефератів, міні-есе

<p>працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих на себе зобов'язань.</p>	<p>проекти виховних заходів, вибирати оптимальні форми співпраці (взаємодії) вчителя з батьками; планувати та організовувати взаємодію з батьками молодших школярів засобами різних методів, форм співпраці та надавати їм консультативну допомогу щодо сімейного виховання</p>		
<p>ЗК 10. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяють розвитку й саморозвитку особистості. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання дітей; здатність до педагогічної рефлексії.</p>	<p>ПРН 16. Уміти аналізувати завдання та шляхи всебічного розвитку молодших школярів згідно основних змістових напрямів виховання: розумового, морального, естетичного, трудового та фізичного виховання.</p>	<p>усний, письмовий, тестовий, самоконтроль, самооцінка</p>	<p>робота навчально-методичною літературою та іншими джерелами навчальної інформації, творів-роздумів, підготовка презентацій</p>
<p>ФК 2. Здатність реалізовувати завдання, принципи та шляхи національного виховання підростаючого покоління у закладах загальної середньої освіти; застосовувати знання про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники у процесі розвитку, навчання та виховання молодших школярів.</p>		<p>усний, письмовий, тестовий, самоконтроль, самооцінка</p>	<p>інтерактивні методи; письмові самостійні роботи; навчальна дискусія; портфоліо; групові / колективні (робота в міні-групах, в парах, веб-квести)</p>
<p>ФК 3. Здатність організовувати освітній процес у Новій українській школі як цілісну систему формування особистості дитини молодшого шкільного віку у взаємозв'язку всіх його компонентів (мети і завдань, чинників впливу,</p>		<p>усний, письмовий, тестовий, самоконтроль, самооцінка</p>	<p>робота навчально-методичною літературою та іншими джерелами навчальної інформації, творів-роздумів, підготовка презентацій</p>

закономірностей і принципів, методів, прийомів, засобів, форм навчання і виховання, діагностики й корекції результатів).			
ФК 6. Здатність до виховання і розвитку учнів в освітньому середовищі та родині, організації співпраці з батьками та заінтересованими особами в різних формах взаємодії.		усний, письмовий, тестовий, самоконтроль, самооцінка	лекція; ділова гра; рольова гра; моделювання педагогічних ситуацій; розв'язання педагогічних задач, написання рефератів, міні-есе

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Види занять:

Лекції: 18 годин

Семінарсько-практичні заняття: 18 годин

Самостійна робота: 54 години

РОЗПОДІЛ ГОДИН/ТЕМ ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми/розділу дисципліни	Форми організації навчання в годинах				Усього
		Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи процесу виховання						
1.	Тема 1.1. Сутність і зміст процесу виховання	2	-	2	6	10
2.	Тема 1.2. Закономірності і принципи процесу виховання	2	-	2	6	10
3.	Тема 1.3. Методи виховання	2	-	2	6	10
4.	Тема 1.4. Розвиток особистості в колективі	2	-	2	6	10
	Разом за змістовим модулем 1	8	-	8	24	40
Змістовий модуль 2. Методичні основи виховання школярів						
1.	Тема 2.1. Національно-патріотичне та громадянське виховання школярів	2	2	-	6	10
2.	Тема 2.2. Моральне та естетичне виховання школярів.	2	2	-	6	10
3.	Тема 2.3. Розумове виховання школярів.	2	2	-	6	10

№ з/п	Назва теми/розділу дисципліни	Форми організації навчання в годинах				Усього
		Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота	
4.	Тема 2.4. Трудове виховання школярів.	2	2	-	6	10
5.	Тема 2.5. Екологічне та фізичне виховання школярів.	2	2	-	6	10
Разом за змістовим модулем 2		10	10	-	30	50
ВСЬОГО		18	10	8	54	90

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми лекції	Кількість годин	Форма проведення (оглядова, проблемна та ін.)	Завдання для студентів до лекції
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи процесу виховання				
1.	Тема 1.1. Сутність і зміст процесу виховання	2	Вступна	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді на питання для самоконтролю
2.	Тема 1.2. Закономірності і принципи процесу виховання	2	Тематична	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді на питання для самоконтролю
3.	Тема 1.3. Методи виховання	2	Тематична	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді на питання для самоконтролю
4.	Тема 1.4. Розвиток особистості в колективі	2	Тематична	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді на питання для самоконтролю
Змістовий модуль 2. Методичні основи виховання школярів				
1.	Тема 2.1. Національно-патріотичне та громадянське виховання школярів	2	Тематична	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді на питання для самоконтролю
2.	Тема 2.2. Моральне та естетичне виховання школярів.	2	Тематична	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді на питання для самоконтролю
3.	Тема 2.3. Розумове виховання школярів.	2	Тематична	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді

				на питання для самоконтролю
4.	Тема 2.4. Трудове виховання школярів.	2	Тематична	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді на питання для самоконтролю
5.	Тема 2.5. Екологічне та фізичне виховання школярів.	2	Тематична	Підготувати опорний конспект лекції та відповіді на питання для самоконтролю

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	Форма проведення	Завдання для студентів до заняття
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи процесу виховання				
1.	Тема 1.1. Сутність і зміст процесу виховання	2	Семінар-бесіда	<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота з державними нормативними документами у сфері освіти і виховання: (Закон України “Про повну загальну середню освіту” (статті щодо виховного процесу); Концепція «Нова українська школа» (розділ 5. Виховання на цінностях.); Основні орієнтири виховання. 2. Заповнити таблицю «Зміст виховної діяльності». 3. Контрольний тест № 1.
2.	Тема 1.2. Закономірності і принципи процесу виховання	2	Семінар-бесіда	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заповнити таблиці «Закономірності виховання», «Принципи виховання». 2. Контрольний тест № 2.
3.	Тема 1.3. Методи виховання	2	Семінар-бесіда	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати Міні-проект (виконується в групі з 3-х студентів): <ul style="list-style-type: none"> – Коротке теоретичне повідомлення за темою міні-проекту. – Практичний фрагмент з використання методу виховання з теми міні-проекту (відео-ролик / приклад з шкільного життя / приклад з педагогічної літератури тощо). – Аналіз виховного впливу на школярів методу виховання,

				<p>який представляє група. <i>Теми міні-проектів</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бесіда як метод формування свідомості особистості. 2. Дискусія (диспут) як метод формування свідомості особистості. 3. Переконавання як метод формування свідомості особистості. 4. Приклад вчителя як метод формування свідомості особистості. 5. Бесіда як метод формування свідомості особистості. 6. Вправи як метод формування свідомості особистості. 7. Доручення як метод формування свідомості особистості. 8. Виховні ситуації як метод формування свідомості особистості. 9. Педагогічна вимога як метод формування свідомості особистості. 10. Заохочення як метод стимулювання і корекції поведінки школярів. 11. Покарання як метод стимулювання і корекції поведінки школярів. <p>2. Контрольний тест № 3.</p>
4.	Тема 1.4. Розвиток особистості в колективі	2	Семинар-бесіда	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати повідомлення на тему «Метод паралельної дії». 2. Заповнити таблицю та порівняти динаміку розвитку колективу і його стадії за визначеннями А.С. Макаренка, О.М. Лутошкіна Л.Г. Новікова. Встановити стадію розвитку колективу класу, в якому ви перебували у «Школі професійного розвитку (День у школі)» 3. Контрольний тест № 4.
Змістовий модуль 2. Методичні основи виховання школярів				
1.	Тема 2.1. Національно-патріотичне та громадянське виховання школярів	2	Практичне заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати та законспектувати: «Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді», «Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» (вступ, розділ «Початкова школа»). 2. Творче завдання:

				<p>✚ Варіант 1. Підібрати/створити/розробити віртуальну екскурсію (віртуальний тур) українськими музеями/пам'ятним місцями України/вашого міста (села).</p> <p>✚ Варіант 2. Створити короткий відео-ролик «Ми пишаємося своїм містом (селом)» у якому ви знайомите з відомими суспільними діячами, художниками, істориками, з людьми, які створили його обличчя, створили його славу.</p> <p>3. Створити особисте електронне портфоліо: збірка сценаріїв, розробок виховних заходів (виховна бесіда, свято, вікторина, екскурсія, спортивні змагання, веселі старты, естафета тощо) в електронному вигляді з кожного напрямку виховання (національно-патріотичне, громадянське, моральне, естетичне, розумове, екологічне, трудове, фізичне).</p> <p>4. Контрольний тест № 5.</p>
2.	Тема 2.2. Моральне та естетичне виховання школярів.	2	Практичне заняття	<p>1. Підготувати реферат. Теми рефератів</p> <ul style="list-style-type: none"> – Мораль і право. – Мораль і релігія. – Мораль і наука. – Моральні цінності сучасного українського суспільства. – Виховання на цінностях в новій українській школі. – Академічна доброчесність як морально-етична категорія. – Виховання естетичного смаку молодших школярів. – Розвиток емоційного інтелекту молодших школярів у процесі естетичного виховання. – Ергономіка шкільних приміщень як фактор естетичного виховання молодших школярів. <p>2. Міні-проект «Моральні категорії» (виконується в групі з 3-х студентів):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Коротке теоретичне повідомлення за темою міні-

				<p>проекту.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Практичний фрагмент з використання моральних категорій міні-відео-ролик / приклад з шкільного життя / приклад з педагогічної літератури тощо. <p style="text-align: center;"><i>Теми міні-проектів</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – категорії моральної свідомості – добро і зло, сенс життя, обов'язок, відповідальність, справедливість, моральний ідеал, щастя; – категорії моральної самосвідомості – честь, гідність, совість, сумління, розкаяння, сором; – категорії етичної діяльності – вибір, свобода вибору, свобода волі, вчинок, ціль і засоби діяльності (моральний аспект), мотив і результат діяльності (моральний аспект); – категорії моральних відносин (категорії етичного спілкування) – відкритість і замкненість, толерантність, повага, пошана, співчуття, співстраждання, милосердя, любов; – структурні категорії моралі – моральна норма, моральні цінності, моральні принципи, чеснота, добродієвість, порок, імператив, оптатив (спрямованість на досягнення блага), взаємність. <p>3. Контрольний тест № 6.</p>
3.	Тема 2.3. Розумове виховання школярів.	2	Практичне заняття	<p>1. Складіть схему основних стадій пізнавального розвитку особистості. Чим можна пояснити таку структуру пізнавального розвитку людини? Відповідь обґрунтуйте.</p> <p>2. Підготувати <i>реферат</i>.</p> <p style="text-align: center;">Теми рефератів</p> <ul style="list-style-type: none"> – Розвиток теорії розумового виховання дітей. – Інтелектуальна обдарованість: суть та особливості розвитку в процесі розумового виховання. – Теорія множинного інтелекту Говарда Гарднера. – Теорія Б. Блума «Таксономія

				<p>освітніх цілей».</p> <ul style="list-style-type: none"> – Розвиток навичок мислення високого рівня: від теорії до практики (за «Таксономією освітніх цілей» Б. Блума). – Культура розумової праці молодших школярів: як навчити дитину вчитися. – Дидактогенія: причини, наслідки, шляхи подолання. <p>3. Заповнити таблицю «Види мислення».</p> <p>4. Контрольний тест № 7.</p>
4.	Тема 2.4. Трудове виховання школярів.	2	Практичне заняття з елементами гейміфікації	<p>1. Скласти правила виховання працелюбності у дітей молодшого шкільного віку.</p> <p>2. Записати профорієнтаційний відео-ролик про професію вчителя початкових класів (груповий проект).</p> <p>3. Педагогічна гра.</p> <p>4. Контрольний тест № 8.</p>
5.	Тема 2.5. Екологічне та фізичне виховання школярів.	2	Практичне заняття	<p>1. Створити мотиваційний плакат (на вибір):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 фактів про коронавірус, які треба знати батькам та дітям. • Ми за здоровий спосіб життя. <p>2. Підготувати <i>реферат</i>.</p> <p style="text-align: center;">Теми рефератів</p> <ul style="list-style-type: none"> – Глобальні проблеми людства. – Форми та методи формування екологічної свідомості молодших школярів. – Формування екологічної культури молодших школярів. – Здоров'я – найбільший скарб людини. – Здоровий спосіб життя: суть, складові, шляхи формування. – Формування здорового способу життя в учнів початкової школи. – Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми молодшого шкільного віку. – Режим дня як засіб фізичного виховання молодших школярів. – Основні напрями вдосконалення системи фізичного виховання в початковій школі. <p>3. Колоквіум.</p> <p>4. Контрольний тест № 9.</p>

7. КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Розподіл рейтингових балів за видами контролю

Вид діяльності здобувача	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	2,25	4	0,25	5	0,25
Відвідування семінарських занять	1	4	0,25	-	-
Відвідування практичних занять	1,25	-	-	5	0,25
Робота на семінарському занятті	14	4	3,5	-	-
Робота на практичному занятті	17,5	-	-	5	3,5
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)		-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	14		6		8
Виконання контрольного тесту з модульного контролю	10		5		5
Виконання ІНДЗ					
Разом			15		17
Максимальна кількість балів					60

Критерії оцінювання знань

3,25 бали – студент бере активну участь у занятті, робить власні висновки, наводить власні приклади, використовує здобуті теоретичні знання у різноманітних практичних ситуаціях.

2,5 бали – студент проявляє активність під час заняття, під керівництвом викладача може використати засвоєний навчальний матеріал з теми у стандартній ситуації, порівнювати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати вивчений матеріал.

2 бали – студент проявляє незначну активність під час заняття, розуміє основний навчальний матеріал, під керівництвом викладача демонструє початкові вміння його зіставлення та узагальнення.

1 бал – студент переважно пасивний і бере участь у занятті лише за викликом викладача.

0,25 – студент присутній на практичному занятті

Виконання завдань для самостійної роботи

2-1,5 бали – представлений матеріал систематизований, узагальнений, містить самостійні висновки.

1 бал – представлений матеріал не систематизований, узагальнення відсутні, висновки поверхові або не містить висновків.

0 балів – завдання не виконане.

Рейтинг-план дисципліни

Поточний контроль та самостійна робота									Підсумковий контроль (Іспит)	сума	
Модуль № 1				Модуль № 2					Модульний контроль	40	100
22				28					10		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5			

Графік виконання завдань.

Завдання мають виконуватись до кожного семінарського та практичного заняття згідно з розкладом.

7.1. ВИДИ КОНТРОЛЮ поточний, модульний, підсумковий.

7.2. **ФОРМИ КОНТРОЛЮ** усне опитування, перевірка самостійних та індивідуальних завдань, тестування під час поточного контролю, тестування під час модульного контролю, усний іспит.

7.3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

ШКАЛА ВІДПОВІДНОСТІ ОЦІНОК

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
90 – 100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
74-89	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
60-73	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
1-34	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми/розділу	Форми роботи	Критерії оцінювання	Графік консультацій
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи процесу виховання				
1.	Тема 1.1. Сутність і зміст процесу виховання	Створити ментальну карту "Зміст виховання" (використати безкоштовні додатки, наприклад MindMap, miMind тощо.)	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 1,5 бали	1 раз на тиждень, четвер, 13.00-14.20, ауд. 229 А. За умови змішаного або дистанційного навчання здійснюється онлайн-консультавання через чат дистанційного курсу
2.	Тема 1.2. Закономірності і принципи процесу виховання	Підготувати повідомлення на тему «Загальнопедагогічні vs специфічні принципи виховання»	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 1,5 бали	http://lms.hnp.u.edu.ua/moodle/course/view.php?id=145 на платформі дистанційної освіти MOODLE ХНПУ імені Г.С. Сковороди;
3.	Тема 1.3. Методи виховання	Створити ментальну карту «Методи виховання».	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 1,5 бали	на онлайн-зустрічах щочетверга за постійним посиланням: Zoom https://us04web.zoom.us/j/9511181493?pwd=R2VSU2dJMjRZdmNGNU1mK0F6MzZ0dz09
4.	Тема 1.4. Розвиток особистості в колективі	1. Складіть 8-10 правил для педагога з керівництва дитячим колективом. Можна зобразити у довільній формі (схема, малюнок тощо). 2. Підготувати доповідь на тему: <ul style="list-style-type: none"> • Особливості саморозвитку особистості в колективі; • Роль лідера у формуванні колективу. 	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 1,5 бали	Ідентифікатор конференції: 951 118 1493; у постійнодіючі

				й групі в Telegram https://t.me/joinchat/7og9kBtVzyVjOTdi
Змістовий модуль 2. Методичні основи виховання школярів				
1.	Тема 2.1. Національно-патріотичне та громадянське виховання школярів	Опрацювати педагогічну працю В. О. Сухомлинського «Народження громадянина».	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 2 бали	1 раз на тиждень, четвер, 13.00-14.20, ауд. 229 А. За умови змішаного або дистанційного навчання здійснюється онлайн-консультування через чат дистанційного курсу
2.	Тема 2.2. Моральне та естетичне виховання школярів.	<i>Твір-мрія.</i> Змоделуйте систему естетичного виховання в школі вашої мрії, виходячи з позиції «Коли б директором був я...».	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 1,5 бали	(http://lms.hnp.u.edu.ua/moodle/course/view.php?id=145) на платформі дистанційної освіти MOODLE ХНПУ імені Г.С. Сковороди; на онлайн-зустрічах
3.	Тема 2.3. Розумове виховання школярів.	Українська народна педагогіка про роль праці в житті людини (прислів'я, приказки тощо).	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 1,5 бали	щочетверга за постійним посиланням: Zoom
4.	Тема 2.4. Трудове виховання школярів.	Видатні педагоги (Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці, К.Д. Ушинський та ін.) про місце і роль трудового виховання в системі формування особистості.	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 1,5 бали	https://us04web.zoom.us/j/9511181493?pwd=R2VVSU2dJMjRZdmNGNU1mK0F6MzZ0dz09
5.	Тема 2.5. Екологічне та фізичне виховання школярів.	1. Українська народна педагогіка про ставлення народу до здоров'я (прислів'я, приказки тощо). 2. Зробити порівняльну характеристику понять «фізичне виховання», «фізична культура».	За повне, вчасне і правильне виконання самостійного завдання – 1,5 бали	Ідентифікатор конференції: 951 118 1493; у

				постійнодіючі й групі в Telegram https://t.me/joinchat/7og9kBVzyVjOTdi
--	--	--	--	---

Питання до іспиту

1. Державні нормативні документи України про виховання. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді.
2. Сутність та зміст процесу виховання.
3. Цінності як основа змісту виховання.
4. Поняття про мету виховання. Мета виховання в сучасній українській школі.
5. Процес виховання як система.
6. Особливості виховного процесу.
7. Діагностика і вимірювання ефективності виховання.
8. Загальні закономірності процесу виховання.
9. Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу.
10. Принцип гуманізму виховання.
11. Принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей школярів.
12. Принцип національного виховання.
13. Принцип виховання в діяльності та спілкуванні.
14. Принцип стимулювання дитини до самовиховання.
15. Принцип цілісного підходу до виховання.
16. Поняття про методи, прийоми і засоби виховання.
17. Класифікація методів виховання.
18. Методи формування свідомості особистості.
19. Методи організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки школярів.
20. Методи стимулювання і корекції поведінки і діяльності особистості.
21. Методи самовиховання.
22. Позакласна виховна робота, її форми.
23. Поняття про колектив і процес його формування.
24. Види, функції, структура учнівського колективу.
25. Динаміка розвитку та шляхи згуртування колективу.
26. Особливості виховання дитини в сучасній сім'ї.
27. Позашкільні заклади в системі освіти і виховання.
28. Взаємодія нової української школи і сім'ї на засадах педагогіки партнерства.
29. Форми і методи роботи вчителя з батьками учнів.
30. Сутність і зміст морального виховання школярів.
31. Шляхи формування моральної культури школярів.
32. Сутність і зміст громадянського виховання школярів.

33. Громадянськість як фундаментальна духовно-моральна якість особистості.
34. Сутність і зміст розумового виховання.
35. Структура світогляду особистості та шляхи його формування.
36. Сутність і зміст трудового виховання школярів.
37. Види трудової діяльності школярів і вимоги до її організації.
38. Професійна орієнтація школярів.
39. Сутність і зміст екологічного виховання.
40. Шляхи та форми екологічного виховання в початковій школі.
41. Сутність і зміст естетичного виховання школярів.
42. Поняття про естетичний смак, естетичний ідеал.
43. Шляхи та форми естетичного виховання в початковій школі.
44. Фізичне виховання школярів.
45. Формування в учнів навичок здорового способу життя.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

9.1. БАЗОВА

1. Карпенчук С.Г. *Теорія і методика виховання*. Київ: Вища школа, 2005. 343 с.
2. Курлянд З.Н. *Педагогіка* : навчальний посібник. Х. : Бурун Книга, 2009. 304 с.
3. Мельничук С.Г. *Педагогіка (Теорія виховання)*. Навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 288 с.
4. Омелянєнко В.Л., Кузьмінський А.І. *Теорія і методика виховання*. Київ: Знання, 2008.
5. *Педагогіка*: базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків: Фоліо, 2015. 572 с.
6. Савченко О.Я. *Виховний потенціал початкової освіти*: посіб. для вчителів і методистів почат. навч. Київ: Богданова А. М., 2009. 226 с.
7. Ярощук Л. *Теорія та методика виховання*: навч. посіб. Бердянськ, 2019. 400 с.

9.2. ДОПОМІЖНА

1. Волкова Н. П. *Педагогіка* : Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академія, 2001. 576 с.
2. Зайченко І. В. *Педагогіка* : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Чернігів, 2002. 528 с.
3. *Закон України «Про загальну середню освіту»*. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravova-baza1.html>
4. *Концепція «Нова українська школа»*. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>

5. *Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді.*
URL: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacziionalno-patriotichne-vixovannya/>
6. Лозова В. І. *Теоретичні основи виховання і навчання* : Навчальний посібник. Харків: “ОВС”, 2002. 400 с.
7. *Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах.* URL: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacziionalno-patriotichne-vixovannya/>
8. Мойсеюк Н.Є. *Педагогіка* : навчальний посібник. Київ, 2003. 615 с.
9. *Нова українська школа: poradnik dla vchitelja* / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
10. *Нова українська школа: poradnik dla vchitelja.* Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
11. *Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів.* Програма. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2008. 80 с.
12. *Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей:* Київ, 2018. 40 с. URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
13. Ушмарова В. Виховання учнів нової української школи на європейських цінностях як науково-педагогічна проблема. *Європейські цінності в українській освіті: виклики та перспективи.* Запоріжжя, 28-29 травня 2021 р. С.137-139.
14. І. Єсьман, В. Ушмарова, А. Курасова. *Формування культури академічної доброчесності молодших школярів в освітньому процесі початкової школи:* навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 2020. 52 с.

10. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конспекти лекцій, програма навчальної дисципліни, силабус навчальної дисципліни, плани-конспекти семінарських і практичних занять, завдання для самостійної роботи, завдання для індивідуальної роботи, робочий зошит з практикуму «Школа професійного зростання (День у школі)», підручники та навчальні посібники із переліку рекомендованої літератури та інші, ілюстративні матеріали, мультимедійні презентації до лекцій. Студенти мають доступ до електронних навчальних посібників. Розроблений дистанційний курс на платформі дистанційної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди <http://lms.hnpu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=145>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Контрольні тести для поточного контролю

Контрольний тест № 1

1. Виховання у широкому розумінні – це:
  - а) спеціально організований педагогічний процес, у ході якого здійснюється цілеспрямований вплив на особистість із метою формування певних якостей;
  - б) соціально і педагогічно організований процес формування людини як особистості;
  - в) одна з головних суспільних функцій, через яку передається та засвоюється соціальної цінний досвід поколінь.
2. Метою виховання є:
  - а) фізично і розумово розвинена особистість;
  - б) естетично і фізично розвинена особистість;
  - в) всебічно і гармонійно розвинена особистість.
3. Особливостями процесу виховання є:
  - а) цілеспрямованість, багатофакторність, тривалість, віддаленість результатів в часі, безперервність, комплексність, варіативність і невизначеність результатів;
  - б) цілеспрямованість, багатофакторність, швидкість, віддаленість результатів в часі, безперервність, комплексність, варіативність і невизначеність результатів;
  - в) цілеспрямованість, багатофакторність, тривалість, віддаленість результатів в часі, безперервність, комплексність, однозначність.
4. Змістом виховання є
  - а) правильні способи поведінки школярів;
  - б) ціннісні ставлення.
5. Встановити за описом послідовність видів цінностей: 1) структури індивідуальної свідомості, за допомогою яких фіксується певне ставлення людини до світу; 2) значуще для різних великих соціальних спільнот, що виокремлюються за державною, національною, релігійною, етнічною ознаками; 3) визнається значущим усіма людьми в будь-який культурно-історичний період життя суспільства.
  - а) 1) суспільні цінності; 2) загальнолюдські цінності; 3) особисті цінності;
  - б) 1) загальнолюдські цінності; 2) суспільні цінності; 3) особисті цінності;
  - в) 1) особисті цінності; 2) суспільні цінності; 3) загальнолюдські цінності;
  - г) 1) особисті цінності; 2) загальнолюдські цінності; 3) суспільні цінності.
6. Напрямок виховної роботи, який передбачає підготовку до свідомого вибору професії:
  - а) розумове виховання;
  - б) трудове виховання;
  - в) правове виховання;

- г) економічне виховання.
7. Напрямок виховної роботи, який передбачає формування вміння осмислювати екологічні явища, робити висновки щодо стану природи, розвиток культури взаємодії з природою.
- а) розумове виховання;
  - б) моральне виховання;
  - в) правове виховання;
  - г) екологічне виховання.
8. Комплексна властивість особистості, яка характеризується наявністю і рівнем сформованості в неї суспільно значущих якостей, що відображають всебічність її розвитку.
- а) ефективність виховання;
  - б) вихованість;
  - в) успішність.
9. У якій статті Закону України "Про повну загальну середню освіту" встановлено вимоги до вихованого процесу?
- а) стаття 10;
  - б) стаття 28;
  - в) стаття 15.
10. Вставте пропущені слова. "Виховний процес є ..... у закладах освіти і має ґрунтуватися на ....., принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини і громадянина.
- а) невід'ємною складовою освітнього процесу; національних цінностях;
  - б) складовою освітнього процесу; загальнолюдських цінностях, цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства;
  - в) невід'ємною складовою освітнього процесу; загальнолюдських цінностях, культурних цінностях Українського народу, цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства.
11. Згідно Концепції "НУШ", виховний процес має орієнтуватися на:
- а) морально-етичні і національні цінності;
  - б) морально-етичні і суспільно-політичні цінності;
  - в) особисті і суспільні цінності.
12. Що є базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством (за Концепцією "НУШ")?
- а) сформовані ціннісні ставлення і судження особистості;
  - б) сформовані уявлення про правильну поведінку;
  - в) дотримання вимог вчителів і дорослих.
13. Згідно "Основних орієнтирів виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України" змістом виховання є?
- а) ціннісне ставлення до суспільства і держави, до природи, до праці, до себе;
  - б) ціннісне ставлення до суспільства і держави, до людей, до природи, до культури і мистецтва, до праці, до себе;

в) ціннісне ставлення до людей, до природи, до культури і мистецтва, до праці.

Контрольний тест № 2

1. Закономірності – це:
  - а) об'єктивно існуючий, стійкий, необхідний та істотний зв'язок між явищами та процесами, який повторюється і характеризує їх розвиток;
  - б) стійкі, повторювані, об'єктивно існуючі істотні зв'язки, реалізація яких сприяє забезпеченню ефективності розвитку особистості школяра.
2. Принцип – це:
  - а) визначення системних вихідних, основних дидактичних вимог, установок до процесу навчання, виконання яких забезпечує ефективність практичної діяльності;
  - б) керівна ідея, провідне правило, основна вимога до діяльності та поведінки, що впливає із встановлених наукою закономірностей.
3. Яке з тверджень не є принципом виховання?
  - а) зв'язок виховання з життям;
  - б) комплексний підхід до виховання;
  - в) повага до учня;
  - г) цілеспрямованість виховання;
  - д) використання різноманітних форм і методів;
  - е) виховання особистості в колективі.
4. Що являє собою закон (принцип) паралельної дії?
  - а) забезпечує наступність активу і традицій у колективі;
  - б) удосконалення колективу;
  - в) забезпечує два шляхи впливу на особистість у колективі: безпосередній вплив вихователя на особистість та вплив на особистість через громадську думку колективу.
5. Який принцип передбачає визнання цінності особистості, її прав на свободу, щастя, захист і охорону життя?
  - а) принцип цілісності;
  - б) принцип національної спрямованості;
  - в) принцип гуманізму.
6. Принцип, згідно якого виховання організується як системний педагогічний процес; спрямовується на гармонійний та всебічний розвиток особистості, формування в неї цілісної картини світу:
  - а) принцип цілісності;
  - б) принцип національної спрямованості;
  - в) принцип культуровідповідності.
7. Який принцип означає, що загальні закони психічного розвитку проявляються у кожній дитині своєрідно і неповторно?
  - а) принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії;
  - б) принцип особистісної орієнтації;

- в) принцип адекватності виховання до психологічних умов розвитку особистості.
8. Який принцип передбачає, що зміст, методи і форми організації виховної діяльності визначаються з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей школярів?
- а) принцип превентивності;
  - б) принцип гуманізму;
  - в) принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей школярів.
9. Який принцип передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідного краю, свого народу, шанобливе ставлення до його культури; повагу, толерантне ставлення до культури всіх національностей, які проживають в Україні?
- а) принцип національної спрямованості;
  - б) принцип громадської свідомості;
  - в) принцип культуровідповідності.
10. До якого принципу Ви віднесете правило: «Працюючи з усім класом, пам'ятай про кожного учня»?
- а) систематичність і послідовність навчання;
  - б) свідомість і активність навчання;
  - в) особистісне спрямування;
  - г) міцність знань;
  - д) правильної відповіді немає.

Контрольний тест № 3

1. Спосіб діяльності, спрямованої на досягнення поставленої мети – це:
- а) метод;
  - б) засіб;
  - в) шлях.
2. Методи виховання – це:
- а) загальні вихідні положення, якими керується педагог;
  - б) предмети матеріальної і духовної культури, які використовуються для вирішення педагогічних задач;
  - в) шляхи і способи діяльності вихователів і вихованців з метою досягнення виховних цілей;
  - г) варіанти організації конкретного виховного процесу.
3. Частина методу виховання:
- а) завдання;
  - б) свідомість;
  - в) фактор;
  - г) звичка;
  - д) прийом;
  - е) інтерес.

4. Що таке прийом виховання?
  - а) способи діяльності вихователів і вихованців з метою досягнення виховних цілей;
  - б) складова частина методу, що визначає шляхи реалізації вимог методів виховання;
  - в) надбання матеріальної та духовної культури, які задіюють під час використання певного методу.
5. Що таке засоби виховання?
  - а) те, за допомогою чого відбувається виховання: предмети, твори духовної і матеріальної культури (наукові посібники, книжки, газети, твори мистецтва) слово вчителя, різноманітні види діяльності, конкретні заходи;
  - б) складова частина методу, що визначає шляхи реалізації вимог методів виховання;
  - в) надбання матеріальної та духовної культури, які задіюють під час використання певного методу.
6. Покарання – це:
  - а) спосіб впливу на вихованця з метою припинення його негативних дій;
  - б) метод виховання, який проявляється у формі вимоги;
  - в) управління діяльністю учня за допомогою різноманітних справ, що постійно повторюються;
  - г) вплив на свідомість учнів з метою роз'яснення фактів і явищ життя.
7. Дискусія – це:
  - а) розгорнутий і організований в доступну форму систематичний виклад сутності тієї чи іншої проблеми;
  - б) це метод, за допомогою якого здійснюється групові обговорення проблеми з метою досягнення істини шляхом зіставлення різних думок;
  - в) публічне обговорення тієї чи іншої важливої для присутніх проблеми, який, як правило, готується завчасно.
8. Диспут – це:
  - а) розгорнутий і організований в доступну форму систематичний виклад сутності тієї чи іншої проблеми;
  - б) це метод, за допомогою якого здійснюється групові обговорення проблеми з метою досягнення істини шляхом зіставлення різних думок;
  - в) публічне обговорення тієї чи іншої важливої для присутніх проблеми, який, як правило, готується завчасно.
9. Переконавання – це:
  - а) метод психологічного впливу на людину, розрахований на некритичне сприйняття нею слів, думок інших.
  - б) метод впливу на свідомість, волю індивіда, що сприяє формування нових поглядів, або змінення тих, що не відповідають загальнолюдським та національним нормам і принципам;
  - в) підтвердження правильності вчинків, дій дитини; спосіб вираження позитивної оцінки поведінки учнів.

10. Заохочення – це:
- а) метод психологічного впливу на людину, розрахований на некритичне сприйняття нею слів, думок інших.
  - б) метод впливу на свідомість, волю індивіда, що сприяє формування нових поглядів, або змінення тих, що не відповідають загальнолюдським та національним нормам і принципам;
  - в) підтвердження правильності вчинків, дій дитини; спосіб вираження позитивної оцінки поведінки учнів.
11. Назвати методи формування свідомості особистості.
- а) педагогічна вимога, привчання, покарання, гра, приклад, переконання;
  - б) приклад, бесіда, лекція, диспут, привчання, гра, переконання;
  - в) переконання, приклад, диспут, лекція, бесіда.
12. Що лежить в основі методів формування свідомості особистості?
- а) слово вчителя;
  - б) приклад вчителя;
  - в) поведінка учня.
13. Вкажіть методи формування свідомості особистості.
- а) спостереження;
  - б) змагання;
  - в) переконання;
  - г) створення виховних ситуацій;
  - д) приклад;
  - е) вправа;
  - є) привчання;
  - ж) лекція;
  - з) диспут;
  - і) заохочення;
  - к) бесіда;
  - л) опитування.
14. Вкажіть методи стимулювання і корекції поведінки і діяльності вихованців.
- а) спостереження;
  - б) змагання;
  - в) покарання;
  - г) створення виховних ситуацій;
  - д) приклад;
  - е) вправа;
  - є) привчання;
  - ж) лекція;
  - з) диспут;
  - і) заохочення;
  - к) бесіда;
  - л) опитування.
15. Вкажіть методи формування досвіду поведінки.

- а) навчання;
- б) лекція;
- в) вправи;
- г) заохочення;
- д) бесіда;
- е) опитування.
- є) доручення;
- ж) виховні ситуації.

16. Назвати методи організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки.

- а) педагогічна вимога, привчання, доручення, виховні ситуації, вправи;
- б) гра, змагання, виховна ситуація, педагогічна вимога, метод вправ;
- в) педагогічна вимога, привчання, вправляння, виховна ситуація, гра, метод вправ.

Контрольний тест № 4

1. Колектив – це:
  - а) високоорганізована група;
  - б) середовище, в якому формується демократична культура особистості;
  - в) соціальна спільнота, що виділятиметься в соціумі на основі певної ознаки;
  - г) високоорганізована група, членів якої об'єднують спільна, маюча суспільно цінний сенс, мета та спільна діяльність, що організована для їх досягнення;
  - д) сукупність людей в суспільстві.
2. Дитячий колектив – це:
  - а) група дітей, в яких є єдина мета і керівник – учитель;
  - б) група дітей, в яких є орган самоврядування;
  - в) група дітей, об'єднаних спільною діяльністю;
  - г) група дітей, об'єднаних єдиною метою, спільними цінностями та діяльністю.
  - д) правильної відповіді немає.
3. Класний колектив — це:
  - а) постійний колектив;
  - б) тимчасовий колектив;
  - в) одновіковий колектив;
  - г) первинний колектив.
4. Скільки стадій розвитку колективу виділив А.С. Макаренко?
  - а) три;
  - б) чотири;
  - в) п'ять.
5. Назвати функції колективу.
  - а) виховна, організаторська;

- б) виховна, організаторська, мотиваційна;
  - в) організаторська, виховна, стимулююча.
6. Перелічіть основні шляхи згуртування колективу:
- а) формування традицій;
  - б) принцип паралельної дії;
  - в) організація колективної діяльності;
  - г) громадська думка;
  - д) самоврядування;
  - ж) організація дозвілля;
  - з) єдність вимог педагогів;
  - і) всі відповіді вірні.
7. Назвіть типи колективів:
- а) робітники та службовці, армійський, дитячий та студентський;
  - б) армійський, сімейний, груповий;
  - в) дитячий та студентський;
  - г) всі варіанти вірні.
8. Назвіть види колективу:
- а) первинні і загальні; постійні і тимчасові; одновікові і різновікові;
  - б) навчальні, самодіяльні, товариства, об'єднання за інтересами, тимчасові об'єднання.
9. Назвіть стадії розвитку колективу, які виділив О. Г. Ковальов?
- а) стадію природного згуртування; стадію, коли колективу добре вдається масове виховання; стадію, коли колектив становиться засобом, інструментом індивідуального розвитку кожного його члена.
  - б) стадія первинного синтезу, стадію диференціації і стадію синтезу;
  - в) «піщаний розсип», «м'яка глина», «мерехтливий маяк», «рожеві вітрила», «палаючий факел».
10. В групі помітні перші зусилля сполучення колективу, об'єднуючими ланками є формальна дисципліна і вимоги старших. Стосунки різні — доброзичливі, конфліктні, існують замкнуті угруповання приятелів, які мало спілкуються, часто сваряться. Хорошого організатора поки що немає, бо посправжньому його нікому підтримати. Яка стадія колективу описана?
- а) «М'яка глина»;
  - б) «Рожеві вітрила»;
  - в) «Піщаний розсип».
11. Вимоги висуває колектив. Цього досягають, згуртувавши вихованців у єдиній діяльності. Педагог працює з активом, допомагає йому завойовувати авторитет серед учнів, контролює його діяльність, прагнучи залучити до нього найбільше учнів з метою посилення його виховних можливостей. Вимоги педагогів і активу учнів стають лінією поведінки всього учнівського колективу. Яка стадія колективу за А. Макаренко описана?
- а) Перша стадія;
  - б) Друга стадія;
  - в) Третя стадія;

г) Четверта стадія.

Контрольний тест № 5

1. Виховання дітей на культурно-історичному досвіді свого народу, його звичаях, традиціях та багатовіковій мудрості, духовності – це:
  - а) ідеал виховання;
  - б) самовиховання;
  - в) національне виховання.
2. Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління...:
  - а) готовності до захисту Вітчизни, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України;
  - б) високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави;
  - в) толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
  - г) працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи.
3. Ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави виявляється у...?
  - а) патріотизмі;
  - б) національній самосвідомості;
  - в) політичній культурі та культурі міжетнічних відносин;
  - г) все вищенаведені.
4. На яких ідеях ґрунтується система національного виховання?
  - а) ідеях окремих суспільно-політичних організацій, партій тощо;
  - б) ідеях певного вчення;
  - в) ідеях національного світогляду, етнософії, національної ідеології.
5. Специфічними принципами національно-патріотичного виховання є:
  - а) національної спрямованості, самоактивності й саморегуляції, полікультурності, соціальної відповідності історичної і соціальної пам'яті, міжпоколінної наступності;
  - б) полікультурності, дитиноцентризму, природовідповідності, культуровідповідності, гуманізму;
  - в) всі вищенаведені;
6. “Концепція національного виховання дітей на молоді” прийнята з метою:
  - а) ознайомлення з історією героїчної боротьби українського народу за державну незалежність;

- б) визначення нової стратегії цілеспрямованого і ефективного процесу виховання суб'єкта громадянського суспільства, громадянина-патріота України;
  - в) зацікавлення молоді щодо служби у Збройних силах України, готовність до захисту України та виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України.
7. Національно-патріотичне виховання учнів початкових класів здійснюється у процесі:
- а) навчально-пізнавальної діяльності як провідної шляхом внесення ціннісних складових у зміст навчальних предметів, відведення належного місця "спільно-взаємодіючій діяльності" як на уроках, так і в позаурочний час;
  - б) гуманізації взаємин у системах "учитель-учень", "учень-учень";
  - в) використання вчителем демократичного стилю спілкування з учнями;
  - г) створення умов для творчої самореалізації кожної особистості;
  - г) все вищенаведене.
8. Засобами патріотичного виховання є:
- а) державні символи;
  - б) національні традиції і звичаї;
  - в) історія і культура України;
  - г) рідна мова;
  - г) релігія.
9. Із перелічених положень виберіть ті, що характеризують поняття "українець", "грузин", "француз":
- а) людина, яка причетна до певного етносу;
  - б) людина, яка усвідомлює себе частиною нації і поділяє з нею свою долю;
  - в) громадянин своєї держави;
  - г) людина – патріот;
  - г) християнин.
10. Громадянське виховання – це:
- а) реальна можливість втілення в життя сукупності соціальних, політичних і громадянських прав особистості, її інтеграція в культурні й соціальні структури суспільства;
  - б) процес формування громадянськості як інтегрованої якості особистості, що надає людині можливість відчувати себе морально, соціально, політично, юридично дієздатною та захищеною.
11. Інтегрована якість особистості, яка характеризує людину як свідомого громадянина, патріота, професіонала, людину, якій притаманні особистісні якості й риси характеру, світогляд і спосіб мислення, почуття, вчинки та поведінка, спрямовані на саморозвиток та розвиток демократичного громадянського суспільства в Україні – це:
- а) патріотизм;

- б) громадянськість;
  - в) національна свідомість.
12. Патріотизм – це:
- а) безумовне і високосмислове почуття, яке характеризує ціннісне ставлення особистості до народу, Батьківщини, держави та до самої себе;
  - б) збереження української мови, ґрунтовне володіння нею;
  - в) любов до свого народу, до України.
13. Правосвідомість – це:
- а) відчуття єдності й унікальності життя на Землі, повагу до всіх народів, їх прав, інтересів і цінностей;
  - б) визнання головним пріоритетом права людини, націй і народів, постійної уваги до світових проблем;
  - в) усвідомлення своїх прав, свобод, обов'язків, ставлення до Закону, до державної влади.
14. Назвіть складові громадянського виховання:
- а) моральність особистості, бережливе ставлення до природи;
  - б) розвиток політичної культури, формування культури поведінки особистості;
  - в) розвиток мотивації до праці;
  - г) розвиток політичної культури, формування культури поведінки особистості, розвиток мотивації до праці, моральність особистості, бережливе ставлення до природи.

Контрольний тест № 6

1. Моральне виховання – це:
- а) сукупність моральних понять, уявлень, поглядів, ідеалів, самоусвідомлення, системи моральних знань;
  - б) цілеспрямований процес організації та стимулювання різнобічної діяльності учнів, їх спілкування, спрямований на оволодіння ними моральною культурою;
  - в) зразок моральної поведінки.
2. Моральні категорії – це:
- а) моральні зразки, поняття, вимоги, що дають можливість людині оцінювати дійсність та орієнтуватися в ній;
  - б) певні вимоги та заборони, що регулюють діяльність, поведінку людей, їхню взаємодію та спілкування;
  - в) поняття моралі, що мають загальний характер, тобто охоплюють не окремі ставлення, а всі сфери взаємин, спонукають людину скрізь і всюди керуватись ними.
3. Моральна культура – це:
- а) компонент духовного життя людини, який характеризує її досягнення в оволодінні основами моралі;

- б) сукупність моральних понять, уявлень, поглядів, ідеалів, самоусвідомлення, системи моральних знань, які визначають стиль і смисл життя вихованця;
- в) моральні зразки, поняття, вимоги, що дають можливість людині оцінювати дійсність та орієнтуватися в ній.
4. Оберіть правильну відповідь. Формування моральних звичок не може відбутися без:
- а) ілюстрації;
- б) слова;
- в) багаторазового повторення;
- г) вчителя.
5. Моральні норми – це:
- а) зразок моральної поведінки;
- б) система вимог, які визначають обов'язки людини по відношенню до оточуючого світу;
- в) поняття, вимоги, що дають можливість людині оцінювати дійсність та орієнтуватися в ній.
6. Кому належить афоризм «Пізнай самого себе»?
- а) Платону;
- б) Сократу;
- в) Арістотелю.
7. У перекладі «естетика» означає?
- а) насолода слуху і розуму;
- б) відчуття;
- в) враження.
8. Сукупність дій вихователя і вихованців у ході їх діяльності, які забезпечують формування естетичної культури особистості – це:
- а) моральне виховання;
- б) естетична виховання;
- в) громадське виховання.
9. Оберіть засоби естетичного виховання.
- а) сприймання краси природи
- б) краса побуту;
- в) мистецтво;
- г) все вищенаведене
10. Встановіть співвідношення:
1) категорії моральної свідомості	а) свобода волі
2) категорії етичної діяльності	б) свобода вибору
3) категорії моральних відносин	в) добро і зло
	г) милосердя
	д) відповідальність
	е) відкритість
11. Встановіть відповідність:
1) естетичний ідеал	а) це стійке, емоційно-оціночне

ставлення людини до прекрасного,
що носить вибірковий,
суб`єктивний характер;

2) естетична культура

б) сформованість у людини
естетичних знань, смаків, ідеалів,
розвиток здібностей до естетичного
сприймання явищ дійсності, творів
мистецтва;

3) естетичне сприйняття

в) проявляється у
спостережливості, в умінні
помічати найбільш суттєве, що
відображає зовнішню і внутрішню
красу предмета, явища, процесу;

4) естетичний смак

г) відображає певні уявлення
людини про красу, підкреслює
критерії, за якими варта оцінювати
ті чи інші явища, предмети.

Контрольний тест № 7

1. Розумове виховання – це:
  - а) розвиток інтелектуальних умінь людини;
  - б) систематичне навчання учнів, побудоване на принципах розвивального навчання;
  - в) процес розвитку розуму, пізнавальних інтересів і здібностей дітей, озброєння їх знаннями, вміннями та навичками, формування світогляду.
2. Хто з педагогів сформулював ряд принципів розвивального навчання?
  - а) А.С. Макаренко;
  - б) Л.В. Занков;
  - в) В.О. Сухомлинський;
  - г) В.О. Онищук.
3. Пізнавальний інтерес – це:
  - а) складне психічне явище, що охоплює свідомість, волю та почуття людини;
  - б) інтерес до пізнання, у процесі якого відбувається оволодіння змістом навчальних предметів і необхідними засобами або уміннями та навичками, за допомогою яких учень отримує освіту;
  - в) інтерес, що виникає у ході навчальної діяльності і стимулює школярів до пошуку відповіді на запитання.
4. Засоби розумового виховання – це:
  - а) програмні та алгоритмічні засоби;

- б) участь людини у продуктивній праці;
  - в) широкий спектр предметів, які використовують у системі пізнавальної діяльності людини: книги, комп'ютерна техніка, лабораторне обладнання, письмове приладдя.
5. Мета розумового виховання полягає у:
- а) забезпеченні засвоєння учнями основ наук;
  - б) розвитку пізнавальних здібностей дітей та формуванні на цій основі наукового світогляду;
  - в) сукупності почуттів, в яких виражається позиція особистості;
  - г) розумовий розвиток.
6. Завдання розумового виховання:
- а) розвиток мислення в цілому та різних його видів зокрема;
  - б) цілісна система понять, поглядів, переконань і почуттів;
  - в) формування наукового світогляду та національної свідомості.
7. Головні завдання розумового виховання у школі:
- а) формування світогляду;
  - б) логічне мислення;
  - в) формування творчої мислячої особистості.
8. Що є основними розумовими операціями?
- а) ерудиція;
  - б) формування світогляду;
  - в) аналіз;
  - г) синтез.
9. Цілісна система наукових, філософських, політичних, моральних, правових, естетичних понять, поглядів, переконань і почуттів, які визначають ставлення людини до навколишнього дійсності і до самої себе – це:
- а) народний світогляд;
  - б) науковий світогляд;
  - в) релігійний світогляд;
  - г) національний світогляд.
10. Ознаками наукового світогляду є:
- а) істотний показник зрілості не тільки особистості, а й певної соціальної групи;
  - б) формування поглядів і переконань на основі пізнання законів розвитку природи, суспільства і мислення, сукупність філософських, суспільних, політичних, економічних, етичних і естетичних знань;
  - в) загальна спрямованість особистості, її прагнення, стійкість характеру.
11. Встановіть відповідність між терміном та визначенням:
1) Знання	а) міцні погляди, які основані на визнанні їх правильності, незаперечності;
2) Погляди	б) дії як елемент структури

- 3) Переконання
- 4) Вчинки
- в) світогляду припускають уміння людини використовувати знання, ти переконання в конкретних життєвих ситуаціях;
- в) світогляду являє собою систему наукових істин;
- г) відображають певні оціночні судження, точку зору людини на сутність природи.

Контрольний тест № 8

1. Трудове виховання – це:
  - а) педагогічна діяльність, спрямована на формування в учнів готовності до праці;
  - б) процес розвитку розуму, пізнавальних інтересів і здібностей дітей, озброєння їх знаннями, вміннями та навичками, формування світогляду.
2. Які суперечності є рушійною силою процесу трудового навчання?
  - а) між теоретичними знаннями і вміннями застосовувати їх на практиці;
  - б) між вимогами батьків і вчителів;
  - в) між вимогами школи і внутрішніми прагненнями учнів.
3. Основним завданням трудового виховання початкової школи є:
  - а) формування в учнів уявлення про важливість праці для суспільства і для кожного з них; виховання позитивного ставлення до праці, знайомство з працею людини у різних галузях економіки, формування вмінь працювати у колективі, становлення професійних інтересів, творення реального образу «Я»;
  - б) формування в дітей здатності до усвідомленого вибору майбутньої професії, розвиток загальнотрудових та професійно важливих якостей особистості;
  - в) формування в учнів уявлення про важливість праці для суспільства і для кожного з них.
4. Який із видів трудової діяльності спрямований на задоволення певних суспільних потреб і всебічний розвиток особистості?
  - а) трудове виховання;
  - б) трудове навчання;
  - в) продуктивна праця;
  - г) суспільно корисна праця.
5. Який із видів трудової діяльності передбачає участь школярів у створенні матеріальних цінностей?
  - а) трудове виховання;
  - б) трудове навчання;
  - в) продуктивна праця;
  - г) суспільно корисна праця.

6. Який із видів трудової діяльності формує трудові якості людини, за умови, що воно має істотні ознаки праці: свідому постановку мети, осмислення конкретним індивідом своєї ролі в досягненні поставлених завдань?
- а) навчальна праця;
  - б) трудове навчання;
  - в) продуктивна праця;
  - г) суспільно корисна праця.
7. Який із видів трудової діяльності сприяє формуванню працелюбності, уміння і бажання працювати, створювати речі своїми руками, розвитку інтересів, організації корисного дозвілля молодших школярів?
- а) навчальна праця;
  - б) трудове навчання;
  - в) продуктивна праця;
  - г) суспільно корисна праця.
8. Чи правильне твердження, що під методами трудового навчання розуміють способи діяльності вчителя і учнів, за допомогою яких досягаються навчально-виховні цілі?
- а) правильне;
  - б) неправильне.
9. Чи правильне твердження, що під навчальним інструктажем розуміють пояснення, спрямоване на розкриття змісту трудового завдання та способів його виконання?
- а) правильне;
  - б) неправильне.
10. Який з вікових етапів профорієнтації школярів описано: «виявляється у добросовісному ставленні до праці, розумінні її ролі в житті людини, прояві зацікавленості до професії батьків, найближчого оточення, до найбільш поширених і відомих професій»?
- а) підлітки;
  - б) молодші школярі;
  - в) старшокласники.
11. Ознайомлення учнів із світом праці, професій, з проблемами професійного самовизначення – це:
- а) професійна консультація;
  - б) професійна діагностика;
  - в) профінформація;
  - г) професійний відбір;
  - д) професійна адаптація.
12. Система психологічного вивчення особистості з метою виявлення її професійно значущих властивостей і якостей – це:
- а) професійна консультація;
  - б) професійна діагностика;
  - в) профінформація;
  - г) професійний відбір;

- д) професійна адаптація.
13. Допомога молодій людині всебічно пізнавати його професійне становище – це:
- а) професійна консультація;
  - б) професійна діагностика;
  - в) профінформація;
  - г) професійний відбір;
  - д) професійна адаптація.
14. Надання особистості допомогти щодо найоптимальніших для неї напрямів професійного самовизначення на основі вивчення її професійно значущих властивостей і якостей – це:
- а) професійна консультація;
  - б) професійна діагностика;
  - в) профінформація;
  - г) професійний відбір;
  - д) професійна адаптація.
15. Допомога учневі у виборі конкретної професії на основі його загальних і спеціальних здібностей, інтересів, перспективних умов професійної підготовки і працевлаштування – це:
- а) професійна консультація;
  - б) професійна діагностика;
  - в) профінформація;
  - г) професійний відбір;
  - д) професійна адаптація.

Контрольний тест № 9

1. Систематична педагогічна діяльність, спрямована на розвиток у людини культури взаємодії з природою – це:
- а) екологічний світогляд;
  - б) екологічна культура;
  - в) екологічне виховання.
2. Сукупність дій вихователя й вихованця, спрямованих на розвиток організму та укріплення здоров'я – це:
- а) фізичне виховання;
  - б) фізична культура;
  - в) фізичний розвиток.
3. Метою екологічного виховання є:
- а) розвиток основних фізичних якостей та рухових здібностей;
  - б) збереження і зміцнення здоров'я;
  - в) формування в особистості екологічної свідомості і мислення.
4. Метою фізичного виховання є:
- а) розвиток основних фізичних якостей та рухових здібностей;
  - б) збереження і зміцнення здоров'я;

- в) розвиток сили і витривалості.
5. Сформована система наукових знань, спрямованих на пізнання процесів і результатів взаємодії людини, суспільства і природи – це:
- а) екологічний світогляд;
  - б) екологічна культура;
  - в) екологічне виховання.
6. Стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних вад – це:
- а) здоров'я;
  - б) здоровий спосіб життя;
  - в) культура здоров'я.
7. Назвіть аспекти здоров'я:
- а) фізичне;
  - б) матеріальне;
  - в) психічне;
  - г) духовне;
  - д) біологічне;
  - е) соціальне.
8. Культура здоров'я – це:
- а) результат сформованості здорового способу життя;
  - б) сценарій життєдіяльності, спрямованої на збереження та покращення здоров'я людей;
  - в) мета життя.
9. Що із перерахованого належить до форм організації фізичного виховання?
- а) уроки фізичної культури;
  - б) оздоровчо-гігієнічна робота в режимі навчального дня;
  - в) самостійні заняття учнів;
  - г) позакласна та позашкільна робота з фізичного виховання;
  - д) все вище згадане.
10. Фізична культура – це:
- а) частина культури суспільства та людини;
  - б) процес розвитку фізичних якостей;
  - в) вид виховання, спрямований на навчання рухових навичкок та розвиток фізичних якостей;
  - г) розвиток закономірних сил природи і виховання гігієнічних звичок.
11. Екологічне виховання здійснюється за допомогою таких методів:
- а) ролові ігри;
  - б) бесіда;
  - в) навіювання;
  - г) екскурсії;
  - д) самовиховання.
12. Встановіть відповідність. Засобами фізичного виховання є:
- 1) фізичні вправи
  - а) сонячне опромінення, повітряні і

2) сили природи

3) гігієнічні фактори

- водяні процедури;
- б) режим праці та відпочинку, харчування, вологе прибирання;
  - в) гімнастика, спортивна гра, туризм.

Контрольний тест для модульного контролю

1. Педагогіка – це:
  - а) наука, що вивчає процеси виховання, навчання і розвитку особистості;
  - б) наука про видатних педагогів;
  - в) цілеспрямований і організований процес формування особистості.
2. Формування гармонійної особистості з високорозвиненими суспільно цінними якостями — це:
  - а) завдання виховання;
  - б) мета виховання;
  - в) процес виховання.
3. Виховання у широкому педагогічному розумінні – це:
  - а) соціально і педагогічно організований процес формування людини як особистості;
  - б) одна з головних суспільних функцій, через яку передається та засвоюється соціальної цінний досвід поколінь.
4. Найвищий етап процесу виховання, його органічна частина...
  - а) навчання;
  - б) перевиховання;
  - в) самовиховання.
5. Структурними елементами процесу виховання є:
  - а) мета, завдання, зміст, форми, методи, засоби, результати виховання;
  - б) мета, завдання, закономірності, принципи, результати виховання;
  - в) мета, завдання, зміст, напрями виховання.
6. Єдність педагогічних вимог з боку школи, сім'ї, громадськості — це принцип...
  - а) природо відповідності;
  - б) гуманізації;
  - в) інтегративності.
7. Суттєвий, стійкий зв'язок у виховному процесі, реалізація якого дозволяє досягти ефективних результатів у розвитку і формуванні особистості
  - а) закономірність;
  - б) правило;
  - в) принцип;
  - г) зв'язок.
8. Як називається комплексна властивість особистості, яка характеризується наявністю і рівнем сформованості в неї суспільно значущих якостей, що відображають всебічність її розвитку?
  - а) ефективність виховання;
  - б) вихованість;
  - в) успішність.
9. Встановіть послідовність етапів у внутрішній структурі виховання:
  - а) формування переконань, усвідомлення норм і правил поведінки, залучення до діяльності, виховання почуттів;

- б) формування переконань, усвідомлення норм і правил поведінки, залучення до діяльності, виховання почуттів;
- в) виховання почуттів, формування переконань, усвідомлення норм і правил поведінки, залучення до діяльності.
10. Назвати методи формування свідомості особистості.
- а) педагогічна вимога, привчання, покарання, гра, приклад, переконання;
- б) приклад, бесіда, лекція, диспут, привчання, гра, переконання;
- в) переконання, приклад, диспут, лекція, бесіда.
11. Яке з тверджень не є принципом виховання?
- а) зв'язок виховання з життям;
- б) комплексний підхід до виховання;
- в) повага до учня;
- г) цілеспрямованість виховання;
- д) використання різноманітних форм і методів;
- ж) виховання особистості в колективі.
12. Змістом виховання є...
- а) виховні заходи;
- б) ціннісні ставлення;
- в) правильні способи поведінки;
- г) правила поведінки у суспільстві.
13. Сучасний зміст виховання в Україні — це науково обґрунтована система ... цінностей та відповідна сукупність соціально значущих якостей особистості, що характеризують її ставлення до суспільства і держави, інших людей, природи, мистецтва, самої себе
- а) національних і особистісних;
- б) загальнокультурних і особистісних;
- в) загальнокультурних і національних;
- г) загальнокультурних, національних і особистісних.
14. Що лежить в основі методів формування свідомості особистості?
- а) слово вчителя;
- б) приклад вчителя;
- в) поведінка учня.
15. Виховання у вузькому педагогічному розумінні – це:
- а) спеціально організований педагогічний процес, у ході якого здійснюється цілеспрямований вплив на особистість із метою формування певних якостей;
- б) соціально і педагогічно організований процес формування людини як особистості;
- в) процес і результат виховної роботи, спрямованої на вирішення конкретних педагогічних задач.
16. Методами організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки є
- а) вимоги, привчання, вправи, виховні ситуації, бесіди;
- б) гра, змагання, виховна ситуація, педагогічна вимога, метод вправ;

- в) привчання, вправи, доручення, виховні ситуації, вимоги.
17. Основними методами стимулювання і корекції поведінки є
- а) переконання і навіювання;
  - б) заохочення і покарання;
  - в) гра і змагання.
18. Стале об'єднання дітей, яке має загальну суспільно значущу мету, спільну діяльність, спрямовану на реалізацію цієї мети, характеризується стосунками взаємної відповідальності – це
- а) дитяча громадська організація;
  - б) дитячий колектив;
  - в) дитячий гурток.
19. Колектив класу – це
- а) первинний, тимчасовий, одновіковий колектив;
  - б) первинний, постійний, різновіковий колектив;
  - в) загальний, постійний, одновіковий колектив;
20. На якій стадії розвитку колективу завершується взаємне вивчення, утворюються малі групи, формується актив, накопичуються традиції, розвивається взаємодопомога?
- а) перша;
  - б) друга;
  - в) третя.
21. До методів формування свідомості особистості належать...
- а) авторитет вчителя;
  - б) розповідь;
  - в) вправи;
  - г) диспут;
  - д) приклад;
  - ж) бесіда;
  - з) доручення;
  - і) громадянська думка;
  - ї) контроль;
  - й) контроль;
  - к) рорада.
22. Вкажіть рядок, у якому всі поняття означають назви методів стимулювання діяльності та поведінки.
- а) доручення;
  - б) змагання;
  - в) привчання;
  - г) заохочення;
  - д) покарання.

**Орієнтовний перелік запитань до колоквиуму з тем
«Естетичне виховання школярів», «Розумове виховання школярів»,
«Фізичне виховання школярів»**

1. Естетика – це наука....
2. Естетичне виховання – це...
3. У чому полягає роль естетичного виховання у формуванні особистості?
4. Що є метою естетичного виховання?
5. Що є джерелами естетичного виховання?
6. Дати визначення основним поняттям змісту естетичного виховання: естетичне сприйняття, естетичні почуття, естетичні судження, естетичний ідеал, естетичний смак, естетичні знання.
7. Назвати навчальні предмети естетичного циклу.
8. Перелічити шляхи естетичного виховання. Які з них, на ваш погляд, є найбільш дієвими?
9. Які види мистецтва ви віддаєте перевагу? Поясніть свої уподобання.
10. Чи подобається вам своє місто, селище? Як воно виглядає з естетичного погляду?
11. Що таке зовнішня і внутрішня краса людини? Чи завжди вони співпадають?
12. Як ви розумієте вислів «Краса врятує світ»?
13. Як ви розумієте вислів „Про смаки не сперечаються”?
14. Які якості характеризують культурну людину? Які з них ви знаходите у собі?
15. Зробіть порівняльний аналіз понять „розумове виховання”, „розумовий розвиток”, „інтелектуальний розвиток”.
16. У чому полягає провідне завдання розумового виховання?
17. Які існують види мислення? (діалектичне, логічне, абстрактне, узагальнююче, категоріальне, теоретичне, індуктивне, дедуктивне, алгоритмічне, технічне, продуктивне, системне).
18. Розкрити сутність основних мислительних операцій (аналіз, синтез, порівняння, класифікація).
19. Що називають культурою розумової праці?
20. Дайте визначення світогляду особистості.
21. Народний світогляд і науковий світогляд.
22. Розкрийте структуру світогляду (перелічити).
23. Що таке знання?
24. Що таке погляди?
25. Що таке переконання?
26. Що таке вчинки?
27. Які критерії сформованості світогляду?
28. Дайте визначення поняттю „здоров’я”
29. Дайте визначення поняттю „культура здоров’я”.

30. Який зміст ви вкладаєте у поняття „здоровий спосіб життя”?
31. Фізичне виховання – це...
32. Основними завданнями фізичного виховання є...
33. Які засоби фізичного виховання, на ваш погляд, є найбільш ефективними?
34. Який зміст ви вкладаєте у поняття „фізична культура людини”?
35. Розкрийте особливості фізичного виховання молодших школярів.

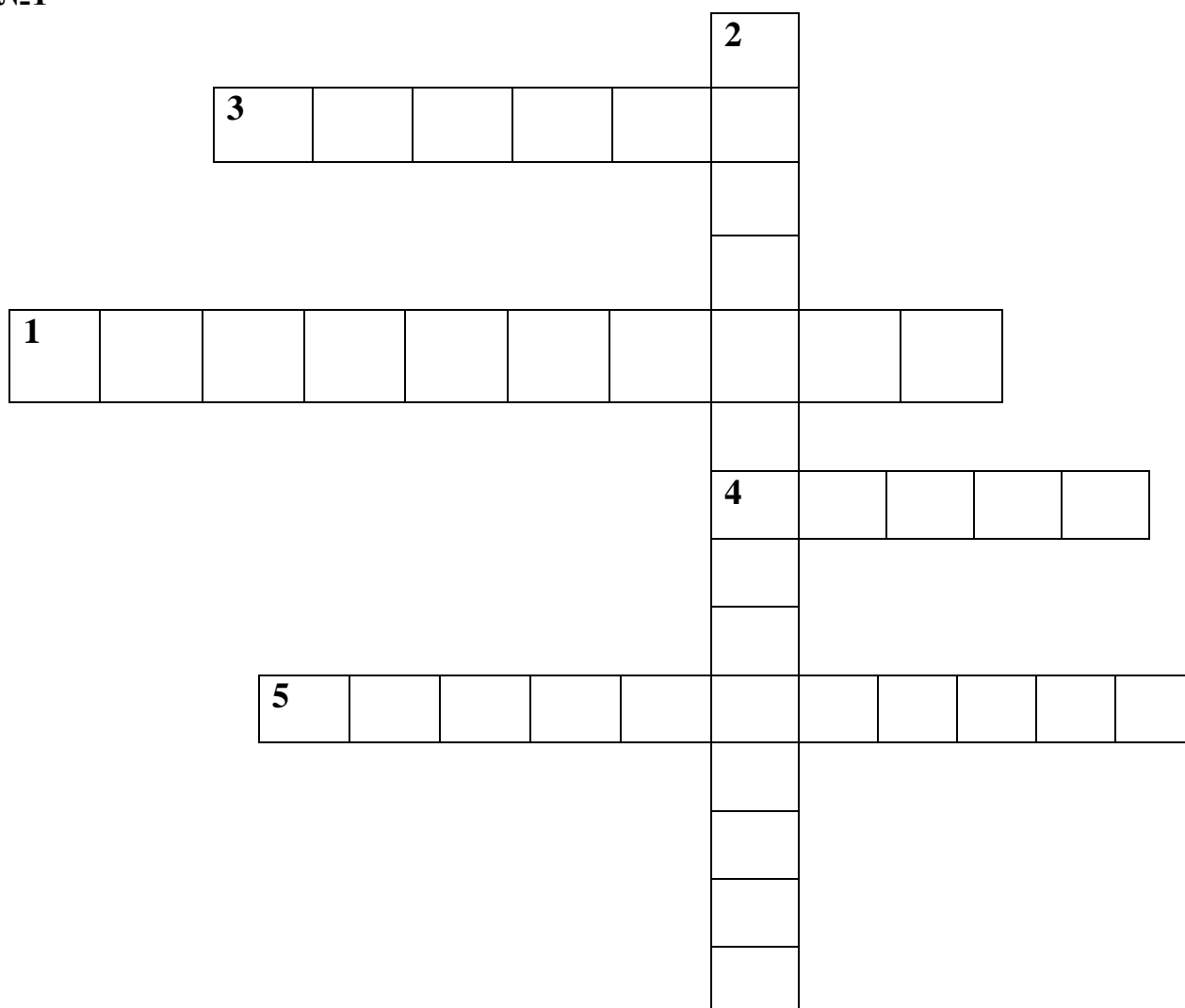
Педагогічна гра

Мета: виявлення навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання», формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у сфері виховання молодших школярів, усвідомлення ролі виховання у формуванні особистості учня, формування свідомого ставлення студентів до освіти, розвиток інтересу до майбутньої професії, прагнення до саморозвитку та самоосвіти.

Перший тур (max 5)

«Педагогічний кросворд»

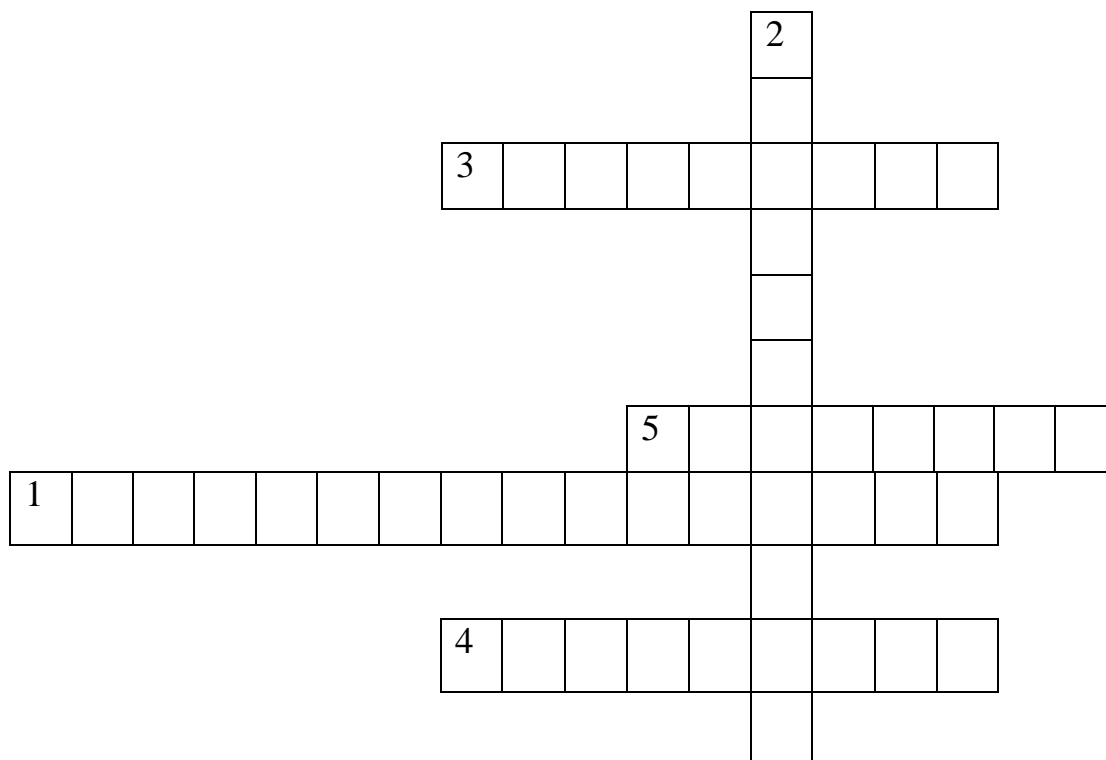
№1

1. Процес становлення особистості людини під впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих, соціальних і природних факторів.
2. Суттєвий, стійкий і необхідний зв'язок між факторами, умовами і результатами виховного процесу, реалізація якого дозволяє досягти ефективних результатів у розвитку і формуванні особистості.

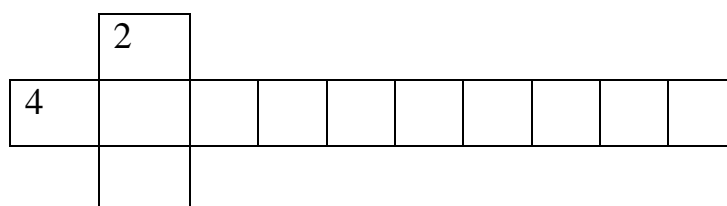
3. Процес і результат засвоєння індивідом досвіду, для досягнення ним значного освітнього рівня.
4. Спосіб діяльності, спрямованої на досягнення мети виховання.
5. Індивідуально-типологічна характеристика людини, яка виражається в силі, напруженості, швидкості та врівноваженості перебігу її психічних процесів.

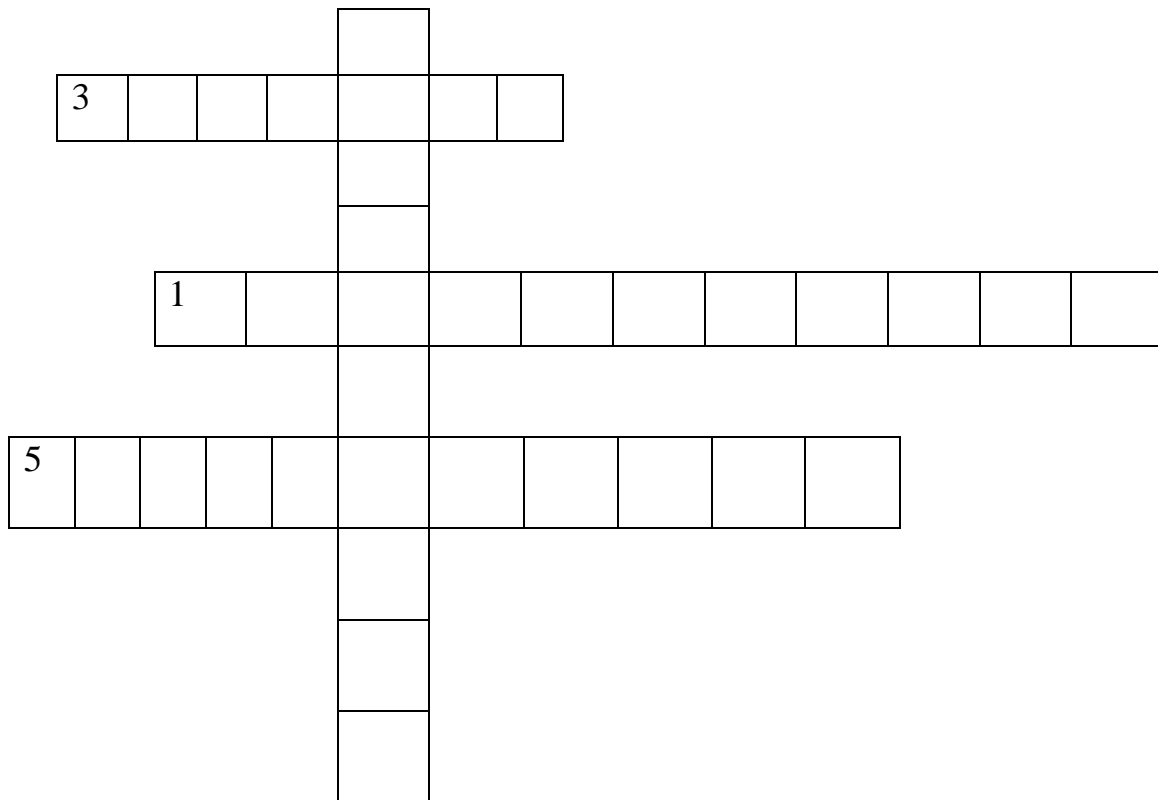
№2

1. Несхожість, своєрідність, відмінність однієї людини від іншої, однієї особистості від іншої характеризує поняття.
2. Передача від батьків до дітей певних якостей і особливостей.
3. Спеціально організований педагогічний процес, у ході якого здійснюється цілеспрямований вплив на особистість із метою формування певних якостей.
4. Теорія навчання.
5. Спеціально організований процес передачі та засвоєння індивідом певної суми знань, умінь, навичок.

№3

1. Соціальна характеристика людини, яка досягає такого рівня розвитку, який дозволяє вважати її носієм свідомості і самосвідомості, здатним до самостійної перетворюючої діяльності.
2. Виховний процес, спрямований на подолання негативних якостей особистості, що формувалися впливом несприятливих умов виховання.
3. Окремий представник людського роду безвідносно до його якостей.
4. Наука про виховання, освіту, навчання людини.
5. Комплексна властивість особистості, яка характеризується наявністю і рівнем сформованості в неї суспільно значущих якостей, що відображають всебічність її розвитку.

Другий тур (max 3)

«П'ятий зайвий». Пропонується п'ять понять, одне з яких логічно випадає з цієї низки. Команди мають знайти «зайве» поняття, пояснити, чому саме воно є «зайвим».

1. Спадковість; середовище; виховання; дата і місце народження; діяльність людини.
2. Урахування вікових та індивідуальних особливостей школярів; гуманізму у вихованні; національного виховання; використання різноманітних форм і методів; виховання в діяльності та спілкуванні.
3. Цілеспрямованість; багатофакторність; двобічність; безперервність і тривалість; віддаленість результатів в часі та їх невизначеність.

Третій тур (max 5)

«Крилаті вислови». Команди мають визначити, якому видатному педагогу належить вислів і пояснити його значення.

1. «Якби хто-небудь запитав, як би я зміг у короткій формулі визначити сутність мого педагогічного досвіду, я б відповів, що якомога більше вимог до людини і якомога більше поваги до неї».

2. «Вихователь – є художник, школа – майстерня. У ній із грубого уламка мрамору виникає подоба божества».

3. «Справедливість – це основа довіри дитини до вихователя».

Четвертий тур (max 5)

«Педагогічна ситуація». Команди мають проаналізувати і запропонувати розв'язання педагогічної ситуації.

Педагогічна ситуація №1

Одні учні щодня глузують над іншими учнями. Вчитель бачить це і не вживає дієвих заходів для відновлення поваги між дітьми.

Педагогічна ситуація №2

У класі трапився випадок булінгу (цькування). Вчитель схиляється до того, щоб не вживати серйозних заходів у надії, що «самі розберуться» або «хай їхні батьки про це думають». Інші діти теж не відчувають потреби розказати про подібні випадки вчителю, директору чи батькам учасників конфлікту.

Педагогічна ситуація №3

Учні, прогулюючись у парку, замість того, щоб забрати сміття з собою, залишають його біля дерева зі словами “однаково комунальники приберуть”.

П'ятий тур (max 4)

«Народ скаже як зав'яже». Командам необхідно дібрати українські прислів'я і приказки із заданої теми.

1. Українська народна педагогіка про роль праці в житті людини.
2. Українська народна педагогіка про ставлення народу до здоров'я.
3. Українська народна педагогіка про розумове виховання дітей.

Навчальне видання

Ушмарова Вікторія Володимирівна
Зозуля Катерина Володимирівна

Силабус з курсу «Теорія та методика виховання»
для традиційного, змішаного та дистанційного навчання

Посібник

Відповідальний за випуск: Ушмарова В.В.

Комп'ютерна верстка:

Коректор:

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку   Формат   Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк.
Обл.-вид. арк.   Зам №   Тираж   прим.   Ціна договірна.

Відомості про видавництво

(зазначити номер ліцензії на видавничу діяльність та юридичну адресу)

ЗАПРОШУЄМО ДО СПІВПРАЦІ!

0572-68-41-04

Факультет початкового навчання
Кафедра початкової і професійної освіти

<http://surl.li/ubxk>

kaf-professional-edu@hnpu.edu.ua

victoria.uschmarova@hnpu.edu.ua

katya_zozulya@hnpu.edu.ua

<https://instagram.com/victoria.uschmarova>

https://instagram.com/katysia_zozulia

<https://www.facebook.com/KafedraPrimaryAndProfessionalEducation/>

<https://www.facebook.com/victoria.uschmarova>

<https://www.facebook.com/Ekateryna.Zozulia/>

